

Aso-lakimuutoksen valmistelusta vastaavat

Ministeri Sari Multala ja

Hallitussihteeri Hanne Vikström

Asukkaita on kuultava kunnolla lakimuutosta valmisteltaessa

Tämä kannanotto vaatii, että asumisoikeuslain uudistuksessa kuullaan aidosti niitä, joita muutokset koskevat eniten – asukkaita itseään. Ilman laajaa ja riippumatonta asukaskyselyä lakimuutosten vaikutuksia ei voida arvioida luotettavasti, eikä päätöksenteko täytä hyvän lainsäädännön tai demokraattisen osallistumisen vaatimuksia.

SASO esittää, että ministeriön johdolla toteutetaan kattava, asukkaita edustava kysely, jonka tuloksiin vaikutusarviointi ja lakivalmistelu perustetaan. Tämä on nopeasti toteutettavissa – ja välttämätöntä, jotta lopputulos on oikeudenmukainen, hyväksyttävä ja toimiva.

Jos suunnitteilla olevan lain tai sen muutosten todennäköisiä vaikutuksia haluttaisiin ennakoida mahdollisimman tarkasti, kuten hyvä lainsäädäntötyö valmistelultaan edellyttää, olisi nykyaikaiset, osallistavat menetelmät otettava käyttöön kaiken maksavien asukkaiden valmiuksia ja tahtoa arvioitaessa.

Mahdollisimman hyvin aso-asukkaat, eri kehittämisvaihtoehdot, niistä asukkaille koituvat kustannukset ja asukkaiden mielipiteet kattavalla kyselyllä saataisiin melko tarkka kuva siitä mitä millaisetkin, eri taustaiset (ikä, tulot, sijainti jne.) asolaisryhmät haluaisivat tai eivät haluaisi ja miksi niin? Tuollaisen tiedon avulla olisi kohtalaisen pätevää arvioida ennalta eri lakimuutosvaihtoehtojen todennäköisiä vaikutuksia asukkaiden reagoiteihin, kohtelun oikeudenmukaisuutta ja asuntopoliittisten tavoitteiden saavuttamisen mahdollisuuksia hyötyineen ja ongelmineen.

Se olisi demokraattisen maan tapa tehdä oikeudenmukaista politiikkaa ja onneksi se on nykyaikaisin menetelmin mahdollista, eikä oikealla tavalla toteutettuna tule edes kalliimmaksi kuin esimerkiksi se yhtiöiden, enimmäkseen asukkaiden kustantamana, teettämä Owl Groupin asukaskysely, josta kriittinen arvio on luettavissa [tästä](#) .

Kyselyillä saatavien vastausten hyödyllisyys ja luotettavuus riippuu suuresti siitä mitä ja miten kysytään tai jätetään kysymättä. Yhtiöiden kysely näyttää anniltaan akuuttien aso-ongelmien ratkaisussa varsin heikolta, osittain jopa ongelmia ruokkivalta. Se johtunee paljolti siitä, että asukkaiden rooliksi jätettiin vain kyselyn kustannusten maksaminen 80-prosentin osalta. ARA maksoi 20 % ja julkaisi raportin netissä. Laatuunsa nähden kysely oli kohtuuttoman kallis. Parempi kysely voitaisiin tehdä kymmenesosalla sen kustannuksista.

Viimeistään nyt, kun aso-lain muutosten päälinjoja ja tavoitteita asetellaan, tulisi laaja asukaskysely toteuttaa ministeriön ohjauksessa, valtion kustannuksella ja niin, että myös SASO:n edustus ja tutkimusosaaminen on mukana suunnittelu- ja ohjausryhmässä.

Koska perustuslaki asettaa julkisen vallan velvollisuudeksi edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon, niin voidaan kysyä, täyttääkö tuon vaatimuksen yksipuolisesti yhtiöiden suunnittelema tendenssimäinen kysely, joka lisäksi perustuu manipulativissa olevaan ja asukkaita ehkä huonosti edustavaan otantaan? Eikö perustuslain suojaamaa, omaisuuden kaltaista, asumisoikeutta koskeva ja siihen vaikuttava lakimuutos edellyttäisi periaatteessa jopa jokaisen aso-asukkaan mahdollisuutta saada esittää mielipiteensä häntä todennäköisesti erittäin merkittävällä tavalla koskevassa asiassa?

Koskapa valtioneuvoston ohjesäännön mukaan lain valmistelusta vastaavan ministeriön tulee asettaa tarpeelliset toimielimet ja hankkia tarpeelliset selvitykset ja lausunnot, niin herää kysymys: Mikä on tarpeeksi riittävää? Ainakaan yhtiöiden yksipuolisesti tekemä kysely ei ole sitä, eivätkä myöskään työryhmien mietinnöt, jos ja kun niitä varten eivät ole edes kuunnelleet SASO:n edustajia, saatikka ottaneet kuulemaansa mukaan mietintöraporttiin.

SASO:n esittämät muutostarpeet ja ratkaisumahdollisuudet ovat oikeansuuntaisia ja oikeudenmukaisempia kuin yhtiöiden esittämät, mutta lakivalmisteluun vaikuttavassa poliittisessa puntarissa asukkaiden oikeudet eivät, pelkästään etujärjestön ehdotusten muodossa saane niille kuuluvaa painoarvoa.

Kun vaikutusarviointivelvollisuus edellyttää, että selvitetään säädösten vaikutukset eri osapuolille, sisältäen taloudellisten, sosiaalisten ja muiden vaikutusten arvioinnin, niin siihen todellakin tarvitaan tässä tapauksessa myös asukkaiden kattavaa kuulemistä, jotta arviointi perustuisi riittävän laajaan ja asian tarkimmin tuntevien henkilöiden itsensä antamiin tietoihin. Tämän toteuttaminen edellyttää tutkimuksen suunnittelu- ja ohjausryhmän asettamista, lomakkeen ja saatteen suunnittelua, yhtiöiden velvoittamista asukkaiden sähköpostiosoitteiden luovuttamiseen ja toimeksiantoa luotettavalle tutkimusorganisaatiolle, joka raportoi

kyselyn tulokset. Aikaa tuollainen prosessi tarvitsee vain muutaman viikon, mutta demokratia tarvitsee ja ansaitsee sen. Vieläkään ei pitäisi olla mahdotonta kuulla kansalaisia kunnolla.

Jos lain päätavoitteet ovat jo täsmentyneet, kuten ministeriön 5.2.2026 aso-neuvottelukunnalle lähettämä lausuntopyyntö osoittaa, niin sehän olisi voitu lähettää myös pätevämmiin asukkaita edustavalle laajalle otannalle kommentoitavaksi tai edes asukkaiden etujärjestö SASO:lle

Aso-neuvottelukunnan asukasjäsenien monivaiheisessa valikoitumisessa on yhtiöiden johtajilla ratkaiseva valta, kyseenalaistaen asukasedustajien mandaatin pätevyyden edustaa kaikkia aso-asukkaita.

Helposti tavoitettavissa olevien asianosaisten sivuuttaminen on johtamassa lainsäädäntöön, jonka takia ministeriö tulisi jälleen saamaan Lainsäädännön arviointineuvostolta moitteita vaikutusarviointien puuttumisesta. Jos kyseiset nuhteet eivät vaikuta toimintatapojen korjautumiseen, voidaan todeta, rikkomusten olevan tietoisia ja tahallisia.

SASO on aktiivisesti osoittanut myös Orpon hallituksen aikana valmiutta osallistua rakentavasti, joskin tarvittaessa myös kriittisesti, lainsäädännön valmisteluun asukkaiden näkökulmasta, mutta ministeriön taholta emme ole saaneet mitään virallista ja avointa tietoa tavoitteisiimme suhtautumisesta. Pian taidammekin olla jo tilanteessa, jossa ministeriö on vienyt yhtiöiden tavoitteet lakiehdotukseensa ja piittaamatta asukkaiden oikeuksista. Siinä vaiheessa lienee jo liian myöhäistä edes toivoa asukkaiden tai etujärjestömme kunnollista kuulemista saatikka kuullun ymmärtämistä ja ottamista huomioon lakiehdotuksen laadinnassa.

Tämän vuoden aikana SASO:n taholta on osastollenne annettu SASO:n [vetoamus asumisoikeuksien pelastamiseksi](#), [lakimuutosehdotus](#) ja ehdotus kansalaisten kuulemiseksi kunnolla.

Ministeri Mykkäsen aikana teille on toimitettu em. vetoamus asumisoikeuksien pelastamiseksi ja [Avoin viesti Orpon hallitukselle](#). Mihinkään noista aineistoista ei ole ministeriön taholta reagoitu niin kuin asian vakavuuden tähden pitäisi.

Lakiesityksen valmistumisajankohdaksi on asetettu viikko 23. Sitä ennen olisi ongelmitta mahdollista kuulla kansalaisia kunnolla ja edullisesti. Tämän vahvistaa SASO:n kokenut tutkija, YTL Eric Hällström, joka on työskennellyt mm. palkittuna neuvottelevana virkamiehenä Työ- ja elinkeinoministeriön tieto-osastolla asiakaspalautejärjestelmän kehittämistehtävissä ja voi konsultoida myös teitä.

Toivottavasti voimme kanssanne toteuttaa Aso-asukkaiden kunnollisen kuulemisen.

Rakentavin terveisin 24.3.2026

Suomen Asumisoikeusasukkaat (SASO) ry:n hallitus

Sihteeri Anna Hurmalainen Kyselyasiantuntija Eric Hällström

Puh. 0405332967

eric.hallstrom@hotmail.fi